

Az intertextualitás

Valósítsuk meg az intertextualitást! Helyezd új közegbe (illeszd be a megadott szövegbe) a híres irodalmi idézeteket, majd magyarázd meg, milyen értelmezéssel gazdagodott az új szöveghely, illetve az irodalmi mű!

Az idézetek:

- a. „Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.”
(Biblia)
- b. „Egy, csak egy legény van talpon a vidéken,
Meddig a szem ellát puszta földön, égen” (Arany: Toldi)
- c. „Boldog volt, zavart, nyugtalan és riadt.” (Kosztolányi: A kulcs)
- d. „Ki gazdagságot igazságos úton gyűjt, az a közös hazának gyűjt kincset;
jól bíró lakosokban áll az ország gazdagsága.”(Kölcsey: Parainesis)
- e. „Pihenjünk. Takarómon pár papírlap.” (Tóth Árpád: Jó éjszakát)
- f. „Hej édes szülőimék,
Gazdagodjam meg csak!
Akkor, hiszem istenem,
Nem panaszkodnak.”
(Petőfi: Szülőimhez)

Az átírt szöveg (részlet Móricz LÉGY JÓ MINDHALÁLIG című regényéből):

Az öregúr hosszú csönd után csöndesen szólott:

- Hát a maga apja?... Mi a maga apja?

- Ács.

- No... - az öregúr egyet gondolkodott s hozzátette - ajjó mesterség... **Ki gazdagságot igazságos úton gyűjt, az a közös hazának gyűjt kincset; jól bíró lakosokban áll az ország gazdagsága. (d)**

Ennek megörült. Mer jó.

- Van házuk?

- Egy kicsike.

- Tehenük is?

- Az nincs.

- Disznó se?

- Van egy kis malacunk. **De mindig arra gondolok: Hej édes szülőimék, gazdagodjam meg csak! Akkor, hiszem istenem, nem panaszkodnak. (f)**
Az öregúr hallgatott.

- És hány testvéred van? - kérdezte egyszerre tegezve.

A kisfiú lángvörös lett, mert büszke volt rá, hogy az öregúr komolyan vette, mint egy felnőttest, s mindig magázta.

- Öt.

- Öt? **Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom. (a)**
Fiúk, lányok?

- Öten vagyunk fiúk.

- Az szép!... Akkor a te apád nagy ember: mer öt fiúval fel lehet fordítani az országot.

Ezen a kisdíák kínosan mosolygott, mintha az édesapja szájaíze szerint mondták volna, de mért tegezi!... hogy meri tegezni!... Már ezután így fogja?
Akkor nem jön ide többet...

(...)

- Én vagyok a legnagyobb az öt testvérem közt, de van egy nagybátyám, aki most Pozsonyban tanár... az édesanyám testvére... azt is édesapám taníttatta ki.

Hosszú csend volt, szeretett volna még beszélni, de röstellt.

Végre megszólalt az öregúr: - No, olvassa csak tovább.

A kisdíák elmosolyodott, s boldogan kalimpált a kis szíve: már megint magázza` az öreg. **Boldog volt, zavart, nyugtalan és riadt. (c)** Megtanítottalak, mondta magában, hogy nem vagyok csak olyan, akit tegezhetnek... (...)

Mikor az óra ütni kezdett, azt mondta az öregúr:

- Haggyunk holnapra is. **Pihenjünk. Takarómon pár papírlap. (e)**

De ő úgy érezte, hogy ma az ő hibájából kevesebbet olvasott, mint lehetett volna, s azt felelte:

- Kérem szépen, én... elolvasnám még...

- Nojsze, **egy, csak egy legény van talpon a vidéken, meddig a szem ellát pusztá földön, égen! (b)** Még elkísik a konviktusból - mondta az öreg.

- Nem, Pósalaky úr kérem, csak negyedhétkor csengetnek.

(...)

De az öregnek nem volt kedve hallgatni, nyugtalanul mozdult ültében.

- Az íccaka má megint valami bolondot álmodnék tülle, mint a múlt íccaka.

- Mit tetszett álmodni?

Az öreg fejcsóválva, derűsen mosolyogva nyugodott vissza.

- Azt álmodtam, hogy egy nagy macska megfogott, oszt én egy kis fíreg vótam a szájába, egér, oszt átúszott a vízen, osztán akkor egy nagy felleg lett belőle, úgy níztem utána.

Magyarázd meg milyen új értelmezési lehetőséggel gazdagodott a mű!

Az idézetek többségét úgy be lehetett illeszteni, hogy nem is kellett átírni a környezetét. A Kölcsey-szöveg picit furcsa, elég magasröptű az öregúr egyszerű szövege mellett, mégsem elképzelhetetlen, hogy ilyen idézetekkel tanítsa a fiút. A bibliai idézet hasonló, de az jobban odasimul a környezetéhez. A Petőfi-idézetten ilyenkor látszik, hogy milyen közel áll az élőbeszédhez, szinte nem is tűnik új helyén versnek, és a kisfiú szájában is hitelesen hat nyelvileg is, érzelmileg is. A Kosztolányi-idézetnek nem sikerült pontos helyet találni, kicsit ellentmondásosak az egymás mellé kerülő érzelmek. Viszont behozza *A kulcs* című elbeszélés jelentéseit: az is a felnőtt-gyermek viszonyokról szól, ami illik a fiú gondolataihoz. A Tóth Árpád-idézet megint teljesen élőbeszédszerű, bár ebben a helyzetben nem annyira lemondó, mint az eredeti versben, az ágyon lévő papírlap pedig nem az írói munka kelléke, mint Tóth versében. A Toldi-idézet annyira híres, hogy azonnal feltűnik, de nem is baj, hiszen mint már volt róla szó, nem lenne meglepő, ha az öregúr egy-két irodalmi idézetet is mondana.